HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

[1]נדבה תעשה אותו א] א)זה קדשי בדק הבית ב] ותנן [א]המקדיש תמימין לבדק הבית אע"פ שהוא בלא תעשה מה שעשה עשוי תיובתא דרבא אמר לך ג][רבא] ממקום שנתרבו בעלי מומין לגבי מזבח נתרבו תמימין לבדק הבית והרי גזל דרחמנא אמר [2]לא תגזול [ג]ותנן הגוזל עצים ועשאן כלים צמר ועשאן בגדים [ב]משלם כשעת הגזילה תיובתא דרבא אמר לך רבא שאני התם דאמר קרא [3]אשר גזל ד] כמה שגזל ולאביי האי אשר גזל מיבעי ליה [ג]על גזילו שלו [ג]מוסיף חומש על גזילו של אביו אינו מוסיף חומש והרי משכון דרחמנא אמר [4]לא תבא אל ביתו לעבוט עבוטו [ד]ותנן [ד]מחזיר את הכר [א] בלילה ואת המחרישה ביום ה] תיובתא דרבא אמר לך רבא שאני התם דאמר קרא [5]השב תשיב (א) ו] ולאביי אי לאו דאמר רחמנא השב תשיב ה"א איסורא עבד אי בעי ניהדר ואי בעי לא נהדר קמ"ל [ב] (ב) (חסר ל"א) והרי פאה דרחמנא אמר [6]לא תכלה פאת שדך ז]בקוצרך ח] [ה]ותנן מצות פאה להפריש מן הקמה לא הפריש מן הקמה ט] יפריש מן העמרים לא הפריש מן העמרים יפריש מן הכרי עד שלא מירחו מעשרו ונותן לו משום רבי ישמעאל אמרו [ה]אף מפריש מן העיסה תיובתא דאביי אמר לך אביי שאני התם דאמר קרא י] [ג] (עזב) [7]תעזוב [6]תעזוב יתירא ורבא אמר לך יא] יש לך עזיבה אחרת יב] שכזו ואיזו זה המפקיר כרמו [ו]דתניא [ו]המפקיר כרמו והשכי' לשחר ובצרו חייב בפרט ועוללות בשכחה ובפאה ופטור מן המעשר אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי והשתא דשנינן כל הני שינויי (ג) יג] דאביי ורבא במאי פליגי ברבית קצוצה קמיפלגי וכדרבי אלעזר [ז]דא"ר אלעז' רבית [ח]קצוצה יוצאה בדיינין

אבק

נדבה תעשה אותו. ואמרינן לקמן (דף ז:) אלו קדשי בדק הבית יד] ואיכא למשמע אותו אתה מתפיס לבדק הבית ואי אתה מתפיס תמימין לבדק הבית: **בלא תעשה.** כדדרשינן לקמן(ח) וידבר ה' אל משה לאמר [ויקרא כב] טו] לא אמור: **מהיכא דאיתרבו בעלי מומין למזבח.** דקדשי בדיעבד: **איתרבו כו'.** דהא בההוא קרא כתיב ולנדר לא ירצה ואמרינן לקמן (דף ז:) אלו קדשי מזבח וכתיב לא ירצה דמשמע טז] רצויי לא מרצו הא מקדש קדשי ואיתקוש תמימין לבדק הבית לבעלי מומין למזבח דהא מחד קרא נפקי לאיסורא דלא מקדיש הלכך איתקוש נמי לענין מה שעשה עשוי: **כשעת הגזילה.** צמר ועצים בעלמא אבל הכלים והבגדים קנה בשינוי אלמא מהני: **אשר גזל כעין שגזל.** יחזיר: (ד) **ואביי.** להכי לא איצטריך דהא ידענא דמהני אלא להך דרשא דהאי אשר גזל כתיב גבי שבועה שנשבע לשקר וכתיב (ויקרא ה) יוסיף חומש וקמ"ל דעל גזילו מוסיף חומש אם נשבע לשקר והודה: **ואינו מוסיף חומש על גזל אביו.** אפילו נשבע עליו לשקר: **מחזיר את הכר בלילה כו'.** (ה) וגבי ממשכנין בעל כרחו קתני לה בבבא מציעא בפ' המקבל (דף קיג.). אלמא מהני וקני למשכון יום דהיינו מחרישה קני בלילה וכסות לילה קני יז] מלוה ביום אלמא מהני: **שאני התם דכתיב השב** [ד] יח] **תשיבנו לו.** מריבויא דקרא נפקא לן דמחזיר כמה פעמים ולא משכחת לה אלא הכי דמחזיר כלי יום ביום וכלי לילה בלילה ומהכא נפקא דקני. יט] ולאביי ריבויא דקרא לא משמע ליה והשב (ו) תשיבנו איצטריך דאי לא כתיב ביה הוה אמינא איבעי ניהדר איבעי לא ניהדר: ה"ג [ה] **ל"א אמר לך רבא שאני התם דכתיב עד בא השמש תשיבנו** (ז). ודרשינן ליה בהמקבל(ט) הכי כל היום עד שיבא השמש תשיבנו ללוה ובבוא השמש תקחנו ממנו מכאן לכסות יום שניתנה ליחבל בלילה וכתיב קרא אחרינא [דברים כד] כ] השב תשיבנו כבוא השמש מכאן לכסות לילה שניתנה ליחבל ביום ומהכא נפקא לן דמהני. ואביי אמר לך לאו לאשמועינן דמהני אלא חד לכסות יום שיחזירנו ביום וחד לכסות לילה שחייב להחזירו בלילה וצריכי. והאי וצריכי לא איתפרש לן כא] ונראה לי דהכי הוא דאי אשמועינן לכסות יום כגון מחרישה משום דחיותיה הוא אבל כסות לילה אימא לא ואי כתיב כסות לילה משום דמלטער אבל כסות יום אימא לא: **מירחו.** דאיקבע למעשר ולתרומה: **מעשר.** תחילה ואח"כ נותן (לה) פאה: **תיובתא דאביי.** דאמר [ד:] מהני דהא הכא לא מהני: **תעזוב תעזוב.** תרי זימני כתיב לעני ולגר תעזוב אותם חד בקדושים תהיו וחד באמור אל הכהנים לאשמועינן כב] מקרא דתעזוב יתירא דאע"ג דאישתני בידו לא קנייה: **חייב בפרט ובעוללות כו'.** ואע"ג דהפקר פטור מכל אלו הפקר כי האי חייב דנפקא לן מתעזוב יתירא דבכולהו כתיב תעזוב יתירא: **ופטור מן המעשר.** דבמעשר לא כתיב תעזוב יתירא ולרבויי האי הפקר אתא תעזוב ולא לרבויי שינוי דהא בעלמא נמי לא מהני: **והשתא דמשנינן כל הני שינויי.** דאיכא דמהני ואיכא דלא מהני ובכולהו מודו אביי ורבא במאי פליגי:

אבק

משלמין כשעת הגזילה. דשינוי קנה אלמא מהני ותיובתא דרבא: **מחזיר** את הכר בלילה ואת המחרישה ביום ותיובתא דרבא. דאי לא מהני לא היה תפיסתו והיה לו להחזירם לבעלים מכל וכל יג] ואם תאמר מנלן דהא מתניתין במשכנו שלא ברשות איירי דלמא במשכנו שליח בית דין קאמר דמחזיר הכר בלילה והמחרישה ביום דלא עבר אבל היכא דעבר אימא לך דלא מהני וי"ל דהך משנה מיתניא בפרק המקבל (ב"מ דף קיג.) גבי משכנו שלא ברשות דתני לעיל מיניה המלוה חבירו לא ימשכנו אלא בבית דין ולא יכנס לביתו ליטול משכונו שנאמר בחוץ תעמוד היו לו שני כלים נוטל אחד ומניח אחד מחזיר את הכר בלילה ואת המחרישה ביום אלמא אשלא ברשות קאי יד]:

שאני התם דאמר קרא השב תשיב. וא"ת הא דאמר פרק אלו מציאות (ב"מ דף לא:) השב תשיב אין לי [אלא] שמשכנו ברשות שלא ברשות מנין ת"ל השב תשיב מכל מקום משמע דאי לאו השב תשיב ה"א דמשכנו שלא ברשות אינו צריך השבה והכא אמר לרבא דאי לאו השב תשיב ה"א דלא מהני תפיסתו והיה צריך להחזיר מכל וכל וצריך לפרש לרבא הכי אין לי אלא שמשכנו ברשות דמחזיר ונוטלה אבל משכנו שלא ברשות מנין דחוזר ונוטלה דמהניא תפיסתו ת"ל השב תשיב מכל מקום ולאביי ה"פ אין לי אלא דצריך להחזיר כלל אלא שמשכנו ברשות משכנו שלא ברשות מנין דצריך להחזיר לו כלל כיון דעביד מהני ולא מהדר ת"ל השב תשיב מ"מ והכי נמי קאמר הכא דלאביי אי לאו דאמר רחמנא השב תשיב ה"א איסורא עבד ואי בעי מהדר ואי בעי לא מהדר קמ"ל וקשה מההיא דסוף פ' המקבל (ב"מ דף קטז.) דההוא גברא דחבל סכינא דאשכבתא מחבריה אתא לקמיה דאביי א"ל זיל אהדר משום דברים שעושין בהן אוכל נפש וכיון דאית ליה לאביי דאי עבד מהני אמאי קא"ל זיל אהדר יה] וי"ל דמיירי שלא נתכוון ההוא גברא לעבור ומהאי טעמא נמי ניחא קושיא אחרת דתנן פ' המקבל (שם קטו.) אבל ריחיים ורכב לוקח שתים וקשה כיון דאית ליה לאביי דאית ליה תקנה בחזרה כדאמר גבי סכינא דאשכבתא זיל אהדר א"כ אמאי לקי לאו הניתק לעשה הוא ולפי הא דפירשתי ניחא דהא דאמר אביי זיל אהדר מיירי בשלא נתכוון לעבור והא דתנן דלקי במתכוין לעבור ויש מתרצים דהא דאמר דלקי מיירי בשנאבד דאין בידו להחזיר יו] ולא נהירא שהרי בפרק בתרא דמכות (דף טז:) משמע דהיכא דגברא בר תשלומין הוא לא יז] מהני ביטול ו): **אף** מפריש מן העיסה. ואין שינוי שם קונה: **אמר** אביי שאני התם דאמר קרא יח](עזב) תעזוב ורבא אמר לך כו'. וא"ת הכא משמע דלאביי איצטריך תעזוב יתירא ולרבא לא איצטריך ובריש הגוזל עצים (ב"ק דף לד.) משמע איפכא דאביי מוכח מהך מילתא דרבי ישמעאל דשינוי במקומו עומד ורבא דחי ליה ואמר שאני הכא דכתיב תעזוב יתירא וי"ל דהכא אליבא דת"ק איירי דלאביי דאמר אי עביד מהני אי לא כתיב תעזוב יתירא לא היה צריך להפריש פאה מיד שעבר אלא תכלה מיהו לת"ק אי אשתני בידו ועשה ממנו עיסה קנאה בשינוי ואינו צריך להפריש פאה מכאן ואילך אבל ר' ישמעאל דאמר יפריש מן העיסה אית ליה דשינוי במקומו עומד דאי הוה ס"ל בעלמא דשינוי קונה לא היה מפריש מן העיסה ואע"ג דכתיב תעזוב יתירא איצטריך שפיר להיכא דלא אישתני אע"ג דבעלמא אי עביד מהני הכא לא מהני משום דכתיב תעזוב יתירא אבל רבא דאית ליה דאי עבד לא מהני משום הכי קאמר ת"ק דצריך להפריש פאה אע"ג דעבר אלא תכלה ואין צריך תעזוב יתירא לת"ק להכי מיהו היכא דאישתני פטור דשינוי קונה ור' ישמעאל סבר דבעלמא שינוי קונה אבל הכא לא קנה משום דכתיב תעזוב יתירא: **המפקיר** כרמו והשכים לבקר ובצרו חייב בפרט ובעוללות ובשכחה ופאה. פירש"י אע"ג דהפקר פטור מכל אלו הפקר כי האי חייב ונפקא לן מתעזוב יתירא דבכולהו כתיב תעזוב כט]יתירא ואור"י דהחיוב תלוי היכא דזכה בגוף השדה אבל היכא דלא זכה רק בפירות פטור מכולהו: **והשתא** דשנינן כל הני שינויי אביי ורבא במאי פליגי. וא"ת נימא דפליגי בהכי כגון אדם שנשבע שלא לגרש את אשתו ואחר כך עבר וגירשה דלאביי מהני ולרבא לא מהני גירושין כיון דעבר אמימרא דרחמנא ויש לומר כיון שאין האיסור ל] כמו לא יוכל לשלחה אלא שהוא לא] בדה את האיסור בכה"ג לא אמר רבא דלא מהני וקשיא לרבינו ברוך אמאי לא קאמר דפליגי בהכי כגון אם פדה בכור או מעשר או חרמים (ח) לא מהני לכ"ע כדמפרש סוגיא דלאביי לא לקי כיון דלא מהני דהכי אמר אביי לעיל דהיכא דלא מהני לא לקי ורבא לקי משום דעבר אמימרא דרחמנא נ"ע:

עין משפט נר מצוה

מח א מיי' פ"ה מהל' ערכין וחרמים הל"ה עי' כ"מ:
מט ב מיי' פ"ב מהל' גזילה הל"א טוש"ע חו"מ סי' שס סעי' ה:
נ ג מיי' פ"ז מהל' גזילה הל"ג:
נא ד מיי' פ"ג מהל' מלוה הל"ה טוש"ע חו"מ סי' לז סעי' טז:
נב ה מיי' פ"א מהל' מתנות עניים הל"ב:
נג ו מיי' פ"ה שם הלכה כ"ז:
נד ז מיי' פ"ד מהל' מלוה ולוה הל"ג טוש"ע יו"ד סי' קסא סעיף ה:

◆

תורה אור השלם

1. וְשׁוֹר וָשֶׂה שָׂרוּעַ וְקָלוּט נְדָבָה תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְנֵדֶר לֹא יֵרָצֶה: ויקרא כב כג
2. לֹא תַעֲשֹׁק אֶת רֵעֲךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד בֹּקֶר: ויקרא יט יג
3. וְהָיָה כִּי יֶחֱטָא וְאָשֵׁם וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל אוֹ אֶת הָעֹשֶׁק אֲשֶׁר עָשָׁק אוֹ אֶת הַפִּקָּדוֹן אֲשֶׁר הָפְקַד אִתּוֹ אוֹ אֶת הָאֲבֵדָה אֲשֶׁר מָצָא: ויקרא ה כג
4. כִּי תַשֶּׁה בְרֵעֲךָ מַשַּׁאת מְאוּמָה לֹא תָבֹא אֶל בֵּיתוֹ לַעֲבֹט עֲבֹטוֹ: דברים כד י
5. הָשֵׁב תָּשִׁיב לוֹ אֶת הָעֲבוֹט כְּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְשָׁכַב בְּשַׂלְמָתוֹ וּבֵרְכֶךָּ וּלְךָ תִּהְיֶה צְדָקָה לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ: דברים כד יג
6. וּבְקֻצְרְכֶם אֶת קְצִיר אַרְצְכֶם לֹא תְכַלֶּה פְּאַת שָׂדְךָ בְּקֻצְרֶךָ וְלֶקֶט קְצִירְךָ לֹא תְלַקֵּט לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם: ויקרא כג כב
7. וְכַרְמְךָ לֹא תְעוֹלֵל וּפֶרֶט כַּרְמְךָ לֹא תְלַקֵּט לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם: ויקרא יט י

◆

מוסף רש"י

מובא בסוף המסכת

◆

שינויי נוסחאות

א] אותו אותו אתה מקדיש לבדק הבית ואי אתה מקדיש תמימים לבדק הבית (ש"מ) ב] עי' רש"ש. ג] לך רבא מהיכא דאיתרבי בעלי (ש"מ) ד] גזל ישנו כמה שגזל יחזיר ואם לאו לא יחזיר ואביי האי אשר גזל כו' להכי הוא דאתי על גזל שלו מוסיף חומש ואינו מוסיף חומ' על גזילו של אביו (ש"מ) ה] ביום אלמא קניה למשכון ותיובתא דרבא. דאי. תוס' (ש"מ) ו] תשיב ואביי (אות ל' נמחק) (ש"מ) ז] אי גרסינן לקצר ניחא טפי דהוא פסוק מוקדם בויקרא יט, ח] נ"ל ותניא (מרא"כ עי"ש) ט] הקמה מפריש מן (ש"מ) י] נ"ל תעזוב תעזוב תרי זמני (ח"נ) יא] א"ל נ"א תעזוב תעזוב להכי הוא דאתי יש לך עזיבה אחרת דמחייבת למשבק פאה מיניה ואיזו כו' (ש"מ) יב] אחרת שהיא כזו (ש"מ) יג] שינויי אביי ורבא במאי פליגי א"ל ברבית (ש"מ) יד] הבית דאלו למזבח פשיטא דאינו כשר לא לנדר ולא לנדבה ואיכא למדרש אותו אתה [מתפיס לבדק הבית] (ש"מ) טו] נ"ל לאו אמור (יעב"ץ) טז] דמשמע דרצויי לא (ש"מ) יז] תיבת מלוה נמחק (ש"מ) יח] השב תשיב לו (ש"מ) יט] דקני ואביי ריבויי דקרא כו' והשב תשיב איצטריך (ש"מ) כ] השב תשיב לו כבוא (ש"מ) כא] לן ונראה בעיני דהכי (ש"מ) כב] לאשמועינן מריבויי דתעזוב יתירא כו' לא קנייה בשינוי הס"ד (ש"מ) כג] וכל ואפילו ביום וא"ת (ש"מ) כד] קאי כלומר ואם נכנס מחזיר כו' ועי"ל דמשמע ליה למחזיר משמע בכל ענין (ש"מ) כה] מתיבת וי"ל עד ומהאי טעמא אינו בד"י (ש"מ) כו] להחזיר וביטל העשה דהשב תשיב ולא (ש"מ) כז] לא שייך ביטול (תיבת שייך מ"כ למעלה על תיבת מהני עכ"ה) (ש"מ) כח] נ"ל תעזוב, כט] יתירה ולא פיר' למה: ועי' בהשמטות בסוף המסכת (ש"מ) ל] האיסור. ס"א כתוב בתורה אלא: [ובכ"י אחר וז"ל הגליון וי"ל כיון שאין האיסור כ' בתורה לא א' רבא דלא מהני ע"כ] (ש"מ) לא] שהוא גרם את האיסור מעצמו בכה"ג (ש"מ)

מסורת הש"ס

א) [לקמן ז:], ב) ב"ק צג:, ג) שם סז., ד) ב"מ קיג., ה) ב"ק לד. סנהדרין פח. מכות טז:, ו) ב"ק כח. לד. נדרים מד: חולין קלד: נדה נא., ז) ב"מ פא: פה:, ח) דף ז:, ט) [ב"מ קיד:], י) [וע"ע תוס' ב"מ קטו. ד"ה וחייב משום שני כלים],

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' תשיב לו ולאביי וכו' תשיב לו הוה אמינא איסורא דעבד עבד וכו': (ב) שם חסר נ"ב ועיין ברש"י מה שחסר: (ג) שם כל הני שינויי אביי כצ"ל ואות ד' נמחק: (ד) רש"י ד"ה ולאביי להכי: (ה) ד"ה מחזיר וכו' גבי כצ"ל ואות ו' נמחק: (ו) ד"ה שאני וכו' והשב תשיב לו איצטריך: (ז) ד"ה ה"ג וכו' תשיבנו לו ודרשינן: (ח) תום' ד"ה והשתא וכו' דלא מהני לכ"ע כדמפרש בסוגיא:

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' ותנן מחזיר את הכר. עי' רש"י ותוס' וצ"ע דלא משמע שם כן ע"ש. ונ"ל דסמיך אברייתא שם קי"ד ת"ר המלוה וכו' ע"ש דאף שלא ברשות הדין כן: [ב] שם לא נהדר קמ"ל. גי' רש"י ל"א א"ל רבא שאני התם דכתיב עד בא השמש תשיבנו לו ואביי א"ל חד לכסות יום וחד לכסות לילה וצריכי והרי פאה וכו': [ג] שם שאני התם דא"ק עזב תעזוב תעזוב יתירא. מלת עזב ומלת יתירא יש למחוק: [ד] רש"י ד"ה שאני כו' וד"ה ה"ג כו' (השב תשיבנו לו). נ"ע ל"ל מתשיב הא כתיב בהדיא כבא השמש וגו' ועוד אי לא אתא אלא מרבויי ואביי לא דריש מאי פריך ואביי וכן קשיא על ל"א ל"ל קרא דעד בוא. ועוד מאי פריך ואביי ועוד מה תירץ חד לכסות כו' הא גם לרבא צ"ל כן ועוד כי כל הפסוקים מדברים במשכון ברשות. ונ"ל דה"פ שאני התם דאמר כו' ואמרינן בב"מ דף לא שלא ברשות מנין ת"ל השב תשיב ולא אצטריך לרבא אלא דמהני ואביי תשיב מיבעי ליה דאי לאו כו' (וכ"פ בתום'). [ה] ל"א שאני כו' וקרא יתירא הוא ואתי לאורויי דמהני ואביי חד כו':

◆

רבינו גרשום

אותו. א) שרוע וקלוט בעלי מומין כדמפרש בבכורות (מ. וע' פסחים מב.) אתה מקדיש לבדק הבית ולא תמימין למזבח ב) ומאותו פסוק עצמו איתרבי נמי תמימה לבדק הבית בהיקישא דמהאי קרא נמי נדבה תעשה אותו ולנדר לא ירצה איתרבו בעלי מומין למזבח דכתי' ולנדר לא ירצה: **אמר לך רבא שאני הכא דמהיכ' דאיתרבו** בעלי מומין למזבח. דכתיב ולנדר לא ירצה ארצוי הוא דלא מרצו ליקרב הא מקדש קדשי: [**איתרבו** נמי תמימין לבה"ב] ואיתקש תמימין לבדק הבית לבעלי מומין למזבח מה בעלי מומין למזבח אמרינן אע"פ שהוא בלא תעשה מה שעשה עשוי אף תמימין לבדק הבית אע"פ שבלא תעשה מה שעשה עשוי: **משלם כשעת הגזילה.** ולא כמו שהן עכשו מדאינו משלם כמעכשו אלא כשעת הגזילה אלמא מהני: להכי אתא **האי אשר** גזל דעל גזילו מוסיף חומש ולא על מה שגזל אביו: [והרי משכון כו'.] אלמא מדלא מחזיר כר ביום אלא בלילה ולא מחרישה אלא ביום ש"מ דאי עביד מהני וקנייה למשכון דלא מהדר אלא כר בלילה וביום הדר שקיל ליה: **אמר לך רבא שאני התם.** דבפירוש אשכחן דקני דמדאיצטריך למיכתב השב תשיב ש"מ משום דקני למשכון. **ל"א** כיון דכתיב עד בא השמש כמו עד שנת היובל מזריחת השמש עד בא השמש תשיבנו לו ולא קודם מכלל דקני משכון דיום מחרישה בלילה ומדכתיב השב תשיב לו את העבוט כבוא השמש דהיינו לשקיעה ולא קודם מכלל דקני משכון דלילה הכר ביום דכל היום הכר הוא של מלוה עד שקיעה (שקיעת החמה): **ואביי קסבר לא אתו אלא חד לכסות יום וחד לכסות לילה.** וצריך למילף דתרווייהו בעי מהדר ליה: **מרחו.** ששיוה פני הכרי ובגמר מלאכתו למעשר אסור באכילה לכל אדם עד שיעשר הילכך מעשר ואח"כ נותן לו פאה: **אף מפריש מן העיסה.** עד שלא הורמה חלתה. וכן מאחר שנתחייבה בחלה מפריש [חלתה ונותן פאה]: **תיובתא דאביי.** דאלמא לא מהני אלא חייב ליתן מכל מקום: **עזב תעזוב.** דהוה יכול למימר (חל עלה ונותן פיאה) לעני ולגר עזב מאי תעזב ריבה מ"מ: **חייב בפרט ובעוללות בשכחה ובפאה.** דכל הני כתיב בהו תעזוב דריבה אפילו דהפקר: **ופטור מן המעשר.** דלא כתיב ביה תעזוב: **והשתא דשנינן** כל הני שינויי. אמר לך רבא אמר לך אביי: **א"כ במאי פליגי ברבית קצוצה.** תנאי רבית לאביי דאמר אי עבד מהני לא מהדר לרבא דאמר (לעולם) לא מהני מהדר:

א) נראה דל"ל דכתיב שרוע וקלוט נדבה תעשה אותו והן בעלי מומין כדמפרש בבכורות, ודרשינן אותו אתה מקדיש ואי אתה מקדיש תמימים לבה"ב כצ"ל והסי"ד. ב) נ"ל דמהאי קרא דכתיב נדבה תעשה אותו ואתרבו בע"מ למזבח דכתיב ולנדר לא ירצה איתרבי נמי תמימין לבה"ב כצ"ל והוא שייך לדיבור שאחר זה.

שיטה מקובצת

ותנן [המקדיש] (המתפיס) תמימים כו'. אומר רבינו ברוך היינו מתני' דמס' שקלים (פ"ה ה"ד) המקדיש נכסיו והיו בהם [בהמה ראויה] (דברים הראויין) למזבח זכרים כו' [ודמיהן] (והדמים) יפלו עם שאר [נכסיו] (נכסים) לבדק הבית, אלמא אדם המתפיס תמימים לבדק הבית קדושה חלה עליהן. תוס': **והרי גזל כו'.** וא"ת כיון דמהני אמאי משלם כלל וי"ל דהא לא קשיא דקרא כתיב והשיב את הגזילה אבל מ"מ מוכח שפיר דמהני מדמשלם כשעת הגזילה דאי לא מהני הוי כפקדון וישלם כדהשתא. תוס': **משלם כשעת הגזילה.** עי' בהשמטות בסוף המסכת: **אלמא קניא למשכון.** ותיובתא דרבא. דאי לא מהני מעשיו מכל וכל היה לו להחזיר: **השב תשיב.** לרבות אפילו משכנו באיסורא לדין השב תשיב כבוא השמש ולא להשיב לגמרי. תוס': **ואביי אי לאו דאמר רחמנא.** פשיטא דאינו חייב להחזיר לגמרי דהא אהני מעשיו אלא כי איצטריך קרא משום דסד"א כו'. פי' מתוס': **אי בעי ניהדר ואי בעי לא נהדר קמ"ל.** עי' בהשמטות בסוף המסכת: **מירחו.** פי' החליק פני הכרי ברחת שקורין פלא בלעז כמו הממרח רטיה (שבת עה:) ואינו לשון [מעיכה אלא לשון משיחה] כמו (שבלוח שמרחן) [שעושין בלוח שמחליק] בכרי. א"ה עיין בערוך ערך מרח עכ"ה. פי' מתוס': **מעשרו ונותן לו.** עי' בהשמטות בסוף המסכת: **אף מפריש מן העיסה.** אבל רבנן פטרי דסברי שינוי קונה. תוס'. תיובתא דאביי מרבנן פריך דכיון דלא הפריש מן הקמה דעבר על לא תכלה לפטור מן הפאה וכ"ש מר' ישמעאל: **תעזוב תעזוב תרי זמני.** עי' בהשמטות בסוף המסכת: **תוס' ד"ה משלמין כשעת הגזילה וכו' ותיובתא דרבא.** עי' השמטות בסוף המסכת: **תוס' ד"ה שאני התם וכו' קא"ל זיל אהדר.** עי' בהשמטות בסוף המסכת: **שם קושיה אחרת.** עי' בהשמטות בסוף המסכת: **כיון דעבר אמימרא דרחמנא.** א"נ נשבע שלא יעשה סאה זה תרומה דלאביי הוה תרומה ולרבא לא הוה תרומה: **חרמים.** ס"א דלרבא לקי משום דעבר אמימרא דרחמנא ולאביי לא לקי כיון דאיכא קראי לומר דלא מהני וי"ל דבעי לאשכוחי דפליגו במהני ולא מהני, תי' אחרות: